

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 508/2023-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Petrom Kružliakom, advokátom, Grösslingová 6 – 8, Bratislava, proti uzneseniam Okresného súdu Trnava č. k. 45Er/150/2015-59 zo 7. apríla 2022 a č. k. 45Er/150/2015-66 zo 17. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 28. novembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami všeobecného súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia (spolu ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“). Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť, vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Rozsudkom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) z 22. januára 2014 bola sťažovateľovi uložená povinnosť zaplatiť oprávnenému istinu 1 267,47 eur, zmluvnú pokutu, a to konkrétne: 0,3 % zo sumy 105,13 eur od 12. júla 2009 do zaplatenia; 0,3 % zo sumy 35,70 eur od 31. júla 2009 do zaplatenia; 0,3% zo sumy 140,83 eur od 15. augusta 2009 do zaplatenia; 0,3 % zo sumy 140,83 eur od 16. septembra 2009 do zaplatenia; 0,3 % zo sumy 140,83 eur od 16. októbra 2009 do zaplatenia; 0,3 % zo sumy 140,83 eur od 14. novembra 2009 do zaplatenia; 0,3 % zo sumy

140,83 eur od 23. decembra 2009 do zaplataenia; 0,3 % zo sumy 140,83 eur od 4. februára 2010 do zaplataenia; 0,3 % zo sumy 140,83 eur od 18. marca 2010 do zaplataenia; 0,3 % zo sumy 140,83 eur od 16. apríla 2010 do zaplataenia (ďalej len „zmluvná pokuta“); a trovy konania 307 eur. Rozsudok okresného súdu sa stal právoplatným 22. augusta 2014 a vykonateľným 26. augusta 2014.

3. Na základe označeného rozsudku ako exekučného titulu vydal okresný súd 6. mája 2015 poverenie na vykonanie exekúcie č. k. 45Er/150/2015 (ďalej len „poverenie“), ktorým poveril súdneho exekútora [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „súdny exekútor“), vykonaním exekúcie vymožením uloženej povinnosti zaplatiť sumu 1 267,47 s príslušenstvom, trov predchádzajúceho konania a trov exekúcie.

4. Sťažovateľ podal 18. júna 2019 na okresnom súde návrh na zastavenie exekúcie, v ktorom argumentoval skutočnosťou, že okresný súd pri vydaní poverenia pochybil, keď ho vydal v celom požadovanom rozsahu, a navyše nesprávnym spôsobom vymedzil rozsah oprávnenia exekútora na vykonanie exekúcie, keď ho poveril vymáhaním povinnosti, ktorá z exekučného titulu povinnému nevyplýva. V rozsudku ako exekučnom titule bol povinný zaviazaný zaplatiť okrem istiny aj zmluvnú pokutu z jednotlivých splátok, a to od dátumu splatnosti príslušnej splátky do jej zaplataenia. Napriek tomu oprávnený vo svojom návrhu na vykonanie exekúcie požiadal súdneho exekútora o vymoženie dlžnej sumy 1 267,47 eur spolu s jej príslušenstvom, ktorým má byť úrok z omeškania vo výške 0,3 % denne zo sumy príslušnej dlžnej splátky istiny od dátumu jej splatnosti do zaplataenia.

5. V konaní sa vyjadril oprávnený 17. septembra 2019 a následne doručil na okresný súd podanie označené ako „*Oprava návrhu na vykonanie exekúcie*“ z 23. marca 2022. Ani jedno z uvedených podaní nebolo sťažovateľovi doručené.

6. Okresný súd sťažnosťou napadnutým uznesením č. k. 45Er/150/2015-59 zo 7. apríla 2022 (ďalej aj „opravné uznesenie“) opravil poverenie zo 6. mája 2015 v časti vymáhaného nároku tak, že správne má byť uvedené: „*na vymoženie uloženej povinnosti zaplatiť sumu 1 267,47 Eur, zmluvnú pokutu vo výške... do zaplataenia + trovy predchádzajúceho konania v sume 307 Eur + trovy exekúcie.*“ Opravné uznesenie nebolo sťažovateľovi zo strany okresného súdu doručené.

7. Okresný súd s poukazom na vydané opravné uznesenie rozhodol o návrhu sťažovateľa uznesením č. k. 45Er/150/2015-66 zo 17. augusta 2022, ktorým návrh na zastavenie exekúcie v časti príslušenstva dlžnej istiny zamietol (výrok I) a zamietol aj návrh na odklad exekúcie (výrok II). Na základe rozhodnutia okresného súdu zo 17. augusta 2022 poverený súdny exekútor 13. októbra 2022 vydal exekučný príkaz na vykonanie exekúcie prikázaním pohľadávky z účtu, na základe ktorého bola z účtu sťažovateľa vedeného v banke odpísaná suma 13 298,33 eur (zmluvné pokuty 10 549,04 eur, trovy konania 307 eur, súdny poplatok za vydanie poverenia 16,50 eur, trovy exekúcie vrátane DPH 2 425,79 eur) a následne pripísaná na účet súdneho exekútora.

III.

Argumentácia sťažovateľa

8. Nárok zo zmluvnej pokuty, ktorá nie je príslušenstvom pohľadávky (§ 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka), predstavuje svojou povahou samostatný nárok, ktorý musí byť v poverení na vykonanie

exekúcie individualizovaný, pričom rovnako ho musí požadovať oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie.

9. Sťažovateľ, argumentujúc § 9a ods. 1 a 2 Exekučného poriadku, poukazuje na sporový charakter konania o návrhu na zastavenie exekúcie so všetkými dôsledkami pre procesné postavenie strán.

10. Okresný súd nedoručil sťažovateľovi podania oprávneného, konkrétne jeho vyjadrenie zo 17. septembra 2019 a najmä podanie označené ako „*Oprava návrhu na vykonanie exekúcie*“ z 23. marca 2022, na základe ktorých okresný súd preukázateľne v tejto veci rozhodoval. Tým, že predmetné podania neboli povinnému riadne doručené a nebolo mu umožnené sa k nim relevantným spôsobom vyjadriť, bol zjavne porušený princíp rovnosti zbraní vyjadrený v čl. 6 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a právo na kontradiktórnosť konania. Týmto postupom okresný súd súčasne odňal sťažovateľovi možnosť konať pred súdom. Uvedené porušenie základných práv a slobôd sa týka oboch napadnutých rozhodnutí.

11. Už samotné vydanie opravného uznesenia je porušením práv sťažovateľa v dôsledku svojvoľného postupu okresného súdu. Sťažovateľ zdôraznil, že opravné uznesenie mu nikdy nebolo doručené a okresný súd jeho vydanie odôvodnil výlučne poukazom na § 224 CSP. Z jeho odôvodnenia je zrejmé, že vada v písaní, ktorú okresný súd odstraňoval, bola odvodená od vady návrhu na vykonanie exekúcie, ktorú je nutné pripísať oprávnenému. Uvedená skutočnosť však vylučuje možnosť použitia § 224 CSP, keďže Exekučný poriadok definuje postup, ako sa majú vady návrhu odstraňovať, a toto oprávnenie zveruje exekútorovi (v § 40 ods. 1). Exekučnému súdu je zverené preskúmanie súladu návrhu a exekučného titulu so zákonom s tým, že v prípade zisteného rozporu mal okresný súd postupovať podľa § 44 ods. 5 Exekučného poriadku a návrh na vykonanie exekúcie zamietnuť. Aplikácia § 224 CSP na poverenie na vykonanie exekúcie je vylúčená aj s poukazom na rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a ústavného súdu, v zmysle ktorej je oprava podľa tohto ustanovenia limitovaná na nápravu pochybení, ktorých sa dopustil súd, a týmto spôsobom nie je možné odstraňovať taký nedostatok podania sporovej strany, ktorý spôsobil nesprávnosť rozhodnutia. Nedoručením opravného uznesenia sťažovateľovi mu okresný súd odňal možnosť konať – brániť sa proti nezákonnému rozhodnutiu odvolaním podľa § 357 písm. f) CSP. Vydaním opravného uznesenia súd svojvoľne a nezákonne zasiahol do predmetu konania o návrhu na zastavenie exekúcie spôsobom, ktorým zvýhodnil oprávneného, čím súčasne porušil princíp rovnosti zbraní, a tým zasiahol do práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces. Zásah do práv sťažovateľa týkajúci sa opravného uznesenia sa vzťahuje aj na uznesenie o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie, ktoré svojou povahou predstavuje konečné rozhodnutie vo veci.

12. Keďže v spojení s uznesením o zamietnutí návrhu sťažovateľa došlo k pokračovaniu v exekúcii so zjavným znížením majetkovej sféry sťažovateľa, vydanie napadnutých rozhodnutí súčasne porušuje aj základné právo sťažovateľa vlastniť majetok a jeho právo na pokojné užívanie majetku.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K opravnému uzneseniu:

13. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že okresný súd vydaním uznesenia č. k. 45Er/150/2015-59 zo 7. apríla 2022 o oprave poverenia porušil jeho označené práva, ústavný súd konštatuje, že ústavná sťažnosť je v tejto časti podaná zjavne neoprávnenou osobou.

14. O ústavnú sťažnosť podanú zjavne neoprávnenou osobou ide vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody sťažovateľa, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a osobou sťažovateľa, prípadne z iných dôvodov (m. m. III. ÚS 319/2012, III. ÚS 131/2012, I. ÚS 243/2011, II. ÚS 245/2011). O nedostatok vzájomnej súvislosti medzi namietaným postupom, príp. rozhodnutím orgánu štátu a osobou sťažovateľa ide zvlášť vtedy, ak sťažovateľ nie je účastníkom namietaného konania alebo aspoň jeho relevantnej (namietanej) časti.

15. Povinný nepochybne je účastníkom exekučného konania, avšak nie je účastníkom tej jeho fázy, v ktorej súd rozhoduje o vydaní poverenia. V štádiu exekučného konania o vydanie poverenia exekučný súd vychádza z tvrdení oprávneného uvedených v návrhu a z exekučného titulu. V tomto štádiu konania sa dokazovanie nevykonáva (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4Cdo/234/2009). Samotné poverenie sa doručuje len súdnemu exekútorovi, ktorého súd poveril vykonaním exekúcie, a zakladá sa do súdneho spisu. Keďže ústavný súd považoval sťažovateľa za zjavne neoprávnenú osobu na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy namietajúcej porušenie práv sťažovateľa opravným uznesením, ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

IV.2. K uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie:

16. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

17. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ podal na okresnom súde návrh na zastavenie exekúcie s tým, že navrhol, aby súd vydal uznesenie, ktorým vyhlási exekúciu v časti príslušenstva dlžnej istiny s výnimkou trov konania za neprípustnú a súčasne v tejto časti exekúciu zastaví (bod 2 napadnutého uznesenia okresného súdu zo 17. augusta 2022). Takto sťažovateľom vymedzený dôvod zastavenia exekúcie v jeho návrhu obsahovo zodpovedá § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku.

18. Podľa § 58 ods. 5 Exekučného poriadku proti rozhodnutiam podľa § 57 ods. 1 písm. a), b), f) až h), k) až m) je prípustné odvolanie. Ako z § 58 ods. 5 Exekučného poriadku vyplýva, odvolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku. Prípustnosť

odvolania je daná nielen v prípade rozhodnutia, ktorým sa exekúcia zastaví (pozitívne rozhodnutie), ale aj proti rozhodnutiu okresného súdu, ktorým bol návrh na zastavenie exekúcie zamietnutý (negatívne rozhodnutie).

19. V teórii sa vyskytli určité pochybnosti, či slovné spojenie „rozhodnutia podľa“ zahŕňa aj rozhodnutie o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie (negatívne rozhodnutie), pokiaľ bolo zastavenie navrhované z dôvodov uvedených v ustanovení § 57 ods. 1 Exekučného poriadku. Súdna prax sa v rozhodujúcej väčšine rozhodnutí prikláňa k stanovisku, podľa ktorého je odvolanie proti rozhodnutiu o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie prípustné, čo vyjadril aj najvyšší súd v rozhodnutiach č. k. 1Cdo/308/2006, 3Cdo/306/2008, 3Cdo/130/2009, 4Cdo/207/2012 a 5Cdo/327/2009. V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu sa vyskytol aj názor, ktorý zastáva senát 6Cdo, podľa ktorého v týchto prípadoch odvolanie prípustné nie je (napr. č. k. 6Cdo/171/2012), tento je však vzhľadom na prevládajúci právny názor ostatných senátov ojedinelý.

20. Rovnakou otázkou sa zaoberal už aj ústavný súd, ktorý vo svojej judikatúre opakovane konštatoval, že odvolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie pri splnení podmienok podľa § 58 ods. 5 Exekučného poriadku (II. ÚS 232/2012, II. ÚS 412/2013 a IV. ÚS 529/2011).

21. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd zastáva názor, že proti výroku uznesenia okresného súdu o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie mohol podať sťažovateľ odvolanie. Na tomto závere nič nemení ani skutočnosť, že okresný súd sťažovateľa nesprávne poučil o nemožnosti podať odvolanie proti napadnutému uzneseniu. Rozhoduje totiž len znenie zákona, a nie obsah poučenia (m. m. II. ÚS 264/04, pozri tiež III. ÚS 185/2017, I. ÚS 562/2017).

22. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti (v bode 14) uviedol, že napriek poučeniu súdu o tom, že proti rozhodnutiu nie je možné podať odvolanie, „voči Uzneseniu o zamietnutí návrhu podal z dôvodu procesnej opatrnosti odvolanie, o ktorom doposiaľ nebolo rozhodnuté“. Ústavný súd ale v súčinnosti s okresným súdom zistil, že proti napadnutému uzneseniu o zamietnutí návrhu na zastavenie exekúcie sťažovateľ odvolanie nepodal.

23. Ústava ani zákon o ústavnom súde neprípúšťajú, aby si účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušení základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých účastníkovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Nevyužitie zákonnej možnosti podať odvolanie nemožno preto nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; a túto možnosť sťažovateľ v tomto prípade mal.

24. Na základe uvedeného ústavný súd aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú, pričom sa argumentáciou sťažovateľa vo vzťahu k porušeniu ním označených práv bližšie nezaoberal.

IV.3. Obiter dictum:

25. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že vo veci sťažovateľa bolo 13. októbra 2022 vydané upovedomenie o začatí exekúcie, ktoré bolo sťažovateľovi ako povinnému doručené

27. októbra 2022. Proti upovedomeniu o začatí exekúcie sťažovateľ podal námietky z 9. novembra 2022, ktoré predstavujú koncentrovanú obranu proti začatej exekúcii a ktorých obsah je v podstate totožný s námietkami, ktoré sťažovateľ uplatňuje v ústavnej sťažnosti. Keďže o námietkach sťažovateľa proti exekúcii okresný súd dosiaľ nerozhodol, ústavná sťažnosť je podaná predčasne aj z tohto dôvodu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. októbra 2023

Robert Šorl
predseda senátu